КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Массаш а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Советан Министрий Советан орган

(С В Е Т)

Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР.

ГАЗЕТА АРАДУВЛА 1923 ШЕРА ДЕНЗ ◆ № 150 (4440). ◆ ШИНАРДИ, 22 декабрь, 1970 шо. ◆ Мах 2 кап.

КПСС XXIV съезда накъадолхаш

КОММУНИСТА ДЕКХАР

Дукхача гІуллакхашта декхарийла ву парте чуьн хьанна цІеро. Производстве хьалхе лелаелга, общественни балха юкъе хьенаре дакъа доацалга, цІагІа-ара хьонхам ахи хилар—нигтта ца уж дерригаш доаца коммунистагара цІендаштта дІадехараш. Цуьна я парте чІоагІаде, декар, сий. Наха юккъера айбу парте цІий низ. Цуна мугІараш хьалхалаттарех, идейно а морально а чІоагІа барех деагІаух. Цудуьхьа а коммунист ахь дІа наха юкъе сий долаш а доархІам а.

Дукха карагІдьяннад вай республика юкхьацдоча партийни организацешта производствера коммунистий доархІам лакхбеча а коллективашта юкъера цар вежами эгона а. Царех а В. И. Ленина цІерагІча механдьтта чакхдоахача завода партийна организаци. ГІорьяна цІи хеза а укхаза коммунист нов. Кайдаш хорте латта № 13 — 14 йолча установка барттайна коллектив. Укх шеро 8 ноябре кхоачашъяьй установка пхе шера план. Планал совгІа 50 эшелон сийода механдьтте продукташ дІадахьийтай. ХІаьта парте съезд хьаеллале планал совгІа кхы а 10 эшелон Дахьенна яда декхарим тІайийцад коллектив. Заводе болх беча юкъа операторгара производства кулгалхочунга кхачнаца лакхвеннад коммунист Кайдаш. Производства болх дерттІа лелабеда совгІа дукха карагІдьяннад цунна къахьегамхоштa кхетам телача а. Массеха шу да из коллектива агитатор вола.

Гудермесски района «Кавказ» яхача колхоза, коммунистошта юкъе белгалне доарІа хьажкІаш лелаеча комсомольско-кагирхой бригада бригадир, СССР Лаккхехьарча Совета депутат Арсанбиев ЯрагІи. Коммуниста цІи лакха лелаеча катнахошта дика масал гойт ЯрагІе производстве, общественни гІулакхаш кхоачашдеча, быте. Юртбоахама продукци кхеяра пхе шера план дий шера кхоачашъяьй кагирхой коллектив. Коммуниста Арсанбиева сий ду колхоза ерригача коллектив говза кулгалхо, дика общественник, эзди саг из хилар.

Цхьобакъда ишта дац гІулакх массанахьа а. Республика парторганизацешка хІанз а нийсду коммунисташ КПСС Устав телхаду, производстве а быте а карцахьа гІулакхаш леладу моттигаш. Керттерча дакъе партийни дисциплина лоха йолчех кхетаме болх эсала вІаштІехьбаьккхачи парторганизацешка нийсду уж.

Производстве а быте а коммунистий авангардни доархІам лакхбора хош, вагтахь мара дуаши «Грознефтеразведка» треста партийни организаци. Укхаза кІезига ладувгІ КПСС Устава дІадехараш кхоачашдарах йолча коммунистий отчеташка, эсала вІаштІехьбаьккхаб кхетама болх. Дукхаза айдаьдаэ коммунисташ наказца гІожа чулараx, финансови гІулакхаш телхадарех треста бухгалтер, коммунист нов. Чумаков бехктоккаме оза хош. Цхьа бахьда парткомо ладугІа тергазар коммунисташа дІадехачунга. Из бахьан долаш отчетно-хоржама партийни собрание парткома чІоагІа критика йио коммуниста. Партийни дисциплина телхарах, секретараллара дІе а воалхаш цІенхаштта партийна бехктоккаме эзар парткома секретарь хиина нов. Чиж.

ВІалла да йиш йоацаш гІулакх да партийни дисциплина телхача коммунисташта юкъе кулгалхой хилар. Цкъа-дале, парте члена цІи lотеІаю цо, цоаегІа дале мугІарерча болхлой производствей кулгалхоех бола тешам бохбу. Дукха кхоачамбоацараш да Н. Анисимова цІерагІча механдьтта чакхдоахача завода директора, коммуниста нов. Кадьной балха юкъе. Цул совгІа вІалла доаш вай лo контика. Из бахьан долаш коллективе сий дац, дуи а кулгалхо хилерах тапоа а а парте член хиларах тара а. Дукха ха йоацаш хиннача отчетно-хоржама собрание коммунисташа завода парткома юкъе вахийтанзац из.

Производстве хьалхе делаер хилараш совгІа парте цІейни бІухо, къахьегамхошта юкъе социалистически ялхь йоржаво из коммунист. КПСС XXIV съезда сийлеца накъыбаяа советски нах кийчлуча укх денощка дешаца, гІулакхаца, шийгара масал гойтарца белгала хила веза коммунист. Коллектива политически кхетам лучуа, ІилмаК-технически прогресс ларда тІа производства эффективность лакхьяра къоваш доаттабеча дагар дакъа лаца деза коммуниста. «Халкъе болхаме производства резерваш байха эшлеа тоадараш экономе режим чІоагІъяраш» йола КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо тІа белгалъяь мероприятеш кхоачашъеш берригa къахьегамхой бераргІбехар — коммунистий сийлен декхар.

Коммунистий денал айдара, церa авангардни доархІам лакхбара, уж политически чІоагІбеш хоил йоакхо а ва КПСС райкомашеи юкъхьадарча партийни организацешеи. Коммунисташта кхетам бадара дика йоаца а партийни собранешка КПСС Устава дІадехарашкхоачашдарах коммунистий отчеташке ладувгІар, тІайиш решенеш кхоачашъяра тІадьюжам доаттабар, партийни поручения кхоачашъярах бола бехктоккам лакхбар. Партийни собраншка каст-каста дуаца уттаде деза производстве коммунистий доархІам лакхбара, хьехар айдара дешаш. КПСС райкомашка, горкомашка декхарийла я коммунисташ цара, юкхьацдарча парторганизацешара болхбаралеш чІоагІде, царна дами новкъостал де, партийни вленни яра керда формаш методаш леха.

Партено хьалхашка латтача декхарех керттерчарех цаІ да боахами культуран дегІаккхадара планаш кхоачашъяр, наха коммунистически кхетам бадар. Уж советски патриотизмах социалистически интернационализмах уйлаца кхебар. Уж декхараш кхоачашдеш къовсам доаттабар — хІара коммуниста сийлен декхар.

В. И. Ленина цІерагІча механдьтга чакхдоахача завода № 7 йолча цеха токарь я Климченкова Татьяна. Цхьаккха ца эшаш хІан цуи продукци, сменин нормаш 140—150 процент кхоачашъю. Дика производственница хиларал совгІа дика общественница а я из. Цуйга тешаш беллачанa новкъосташа — комсомолашa цеха комсомольски организаци секретарала хоржаб Климченкова Татьяна.

Сурта тІа: токарь Т. Климченкова.

Д. ВАСИЛЬЕВА сурт.

Хьалхарча мугІарашка

Парте арагІанарча XXIV съезда сийленца накъаяхара Нохч-ГІалгІай химически завода цехашта юкъе яьржача социалистически ялхье цхьаддаш укх шера хьалхаро моттиг лелаеш хьайоагІа мастер Висангов Альвиа хорте латтача цхьоалагІча цеха коллектив. Цига арахеца тайп-тайпара басараш вай республике лІакхалъча ца Іеш, доалахарча вежарашта йолча республикашка а кхоач. Укх гІехьарча хана уж чІоагІа хситтани дІаэлашо хилаpo къахьега хьахьоих басараш дика хилар. Цхьа бутт-хІабахийтабeн цеха болхлоиа продукциeна реализаци ара ниччахьалкхем шиа тІехкхоачаш ца еш. Ер шу доладелча дена цар планацІа дарехІачуй совгІа арахийца товаран продукци 120 сома мальа я. Дукха хІана ца эшаш хІаиалехьа шера план кхоачашъяьй цеха болхлоша.

Уж къахьегамо толамаш доахача белгалъхьдна дика къахьийгай бурул тохарa реагенташ арахецача установка коллектив. Шера план тІехкхоачашъяьй цо хІаналехьа. Кердача шера чотах 15 декабрга кхоачаш установке чакхъяьккха бедал 600 гаргга тонн я. Электроэнерги, бедал, кхийоли материалаш кхоара тІехь а чІоагІа къовсам доаттабу установка болхлоша. Цоя хьалхинар дика ю. Укх шера кхоаь электроэнерги эзараш киловатт-сахьташ да, хІаьга кхоаьча бедала чотах арахийца басараш 150 тонн я. Арахецача басарашка дІабода мах лохбарах укх шера цар нисчахьалкхем кхоаьыд массеж эзар сом.

Шоай новкъостешта хьоахам а телаш къахьта дика къахьегаш бa цига аппаратчикий гІоаоий Б. Айспанов, С. Дукаев, З. Мусаев, В. Магомедов, А. Прилепко, кхы дукхха бераш а. Юкъера дерхІача хІора сменах нормаш 125—130 процент кхоачашъю цар.

Б. КОСТОЕВ.

ЛАКХА ХЬУВКЪАМ КХЁБАРА

Хаоттамо дукха новкъарделаш хиле а, дІайийна культураш дика хьувкъайир юбилейни шера МалгІабика района цхьадолча боахамий кхаш деладераша. ХІанз КПСС XXIV съезда накъыбаха кийчлуш а кердача пятилетка хьалхарча шерарча хьувкъама лаох йолаш ба уж. 9550 гектара тІа дІаде дезаш дика гурахь дуй ялат дикагІа йолча агротехнически хана лакха кондицех йола цхьоалагІчен шоллагІчен классех дола фу а тоссаш 10357 гектара тІа дІаднйнад районо. Цул совгІа гурахь дув деррига ялат укх шера ца хьувкъара ьвттув барбола юртбоахама культураш нийсча даьккхид.

Ялат хьувкъара чІоатгІа доархІаме да дІадийначул тІехьагІа цунна хІора гектара цхьацца центнер а кхоачийташ минеральни удобренешца подкормка ю. Цудуьхьа цхьоалагІа декабрь тІакхоачаш хІара гектара тІа цхьацца центнер йолаш гурахь дІадийнача ялата 5000 гектара тІа самолета ца елотии удобренеш тІаьсай района юртбоахама къахьегамхоша.

Дика пайда луш йола севооборотaш юкъейоалле болабеннаб «Ингушский» совхозе «Кавказ» колхозеи кхаш деладераш. Иштта, «Кавказ» колхозе хІанз 90 процент кхоачагъьяй севооборотaш юкъейоалларa план, хІаьта «Ингушский» совхозо—80 процент. Кердача пятилетка шоллагІча шера кхоачашъергья цу боахамо севооборотaш юкъейоаллара план. Цхьан гектара тІера чузиш болa хьувкъам лакхбара гектаре доархІаме резерв я из.

ТІадоагІача шера бІаьсти ерригa юртбоахаме культураш дика кийчдаьча, зеба ньоча лаьтта дІае лаьрхІад района. Шоаш лаьрхІар толлина кхоачашдера низ кхо ца беш къахьегаш ба хІана кхаш леладераш. Зеба аха деза хиния лаьтта 9500 гектар дар. Цунна хІанз ахе дезаш дисар 480 гектар мара дац. КІеззига йоахьенна лоа дешача, дисa лаьтта а шеко йолцаш ахха дарга. Района боахамашкара ерригa гусеничнин цхьайола чаккаш тІарей трактораш хургья я болх беш.

ХІанз бІаьсти юача культурай фу ІадашгІем, яв дохьадеш цІендеш дІадувча кондицега кхоачадеш ба боахамашкара кхаш деладераш. Цхьабакъда дукха кхоачамбоацараш ниислу цу балха юкъе. Ховш ма дий цІен а ца деш фу нйлайтача пуи дикали тІадалара боаран лохлулга. ХІаьта а района цхьадолча боахамий специалисташи кулгалхойи сихлуш бец бІаьсти дІаде деза фу цІендара а ца дІадувча кондицега дІакхоачадара а. Иштта, «Кавказ» колхозе бІаьсти дІаде кийчде дезача 2000 тонн фух цхьоалагІча декабре 26 процент мара дІадувча кондицега кхоачадаьдац. ХІаьта колхоза лакха производительность йола 14 фу цІендт машина я. Нагахьа санна цхьан сменах цар болх бича а деррига фу цхьан кІирагІа цІендаь баргбар боахама къахьегамхой. Дукха дикагІа латташ бІаьсти дІадувргдола фу дІадувча кондицега дІакхачийтара балхаш «Ингушский» совхозе а.

Юртбоахама культурай хьувкъам лакхбала де деза балхаш—уж-м ле кхуврган, яхаш тІехьатетта йиш яц. Хьувкъам кхебеча деррига балхаш цхьатарра доархІаме да. Цудуха бІаьсти дІадувр фу «Алханчуртский» совхозе санна дІадувча кондицега мамогга сихагІа дІакхоачаде хьажа беза «Кавказ» колхозеи «Ингушски» совхозеи кулгалхой. ХІаьта «Алханчуртский» совхозе укх шера 1806 центнер бІаьсти дІадув фу кийчде дезаш бар. Из деррига а цІендаь, доккъядаь дІадувча кондицега дІакхоачадьяд цу совхоза къахьегамхоша.

ХургІолча XXIV-ча съезда сийле лакха социалистически декхараш тІайийцах МалгІабика района юртбоахама къахьегамхоша, уж толлина кхоачашдара берригe шоай низ гІабахийта къахьега даза цар.

А. ДАСКИЕВ,
МалгІабика района юртбоахама производственни управлене керттера агроном.

ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

КПСС XXIV-ча съезда сийна шерро социалистически ялхь а йоржаяь Нохч-ГІалгІайчен потребительски кооперацен организацешa ханал хьалха, укх шера 7-ча декабре кхоачашъяьй бахача нахага товараш дохкара план. Ер шу чакхдалалехьа планагІа лаьрхІачул совгІа 10 миллион сома мальа товараш дохкарда бахача нахага. Нохахача пхе шера товараш дохкара боарам 59,7 процент лакхбеннаб. Укх шера алкха цхьайтта бетта планал совгІа нахага дехкa товараш 2,4 миллион сома мальа да. е-соалх цу юкъа дехкачул 9,1 процент дукхагІа.

Общественни кхачан предприятешa пятилеткаш 54,3 процент дукхагІа дехкад товараш, хІаьта вукхонни продукци шоеза дукхагІа ехкай. Дикка дегІадевад совъалнна юртбоахама продукташ йохкара гІулакх а.

Кооперативни торговли дегІабоалара даькъе дика къахьийтах ханал хьалха планаш кхоачашъяьча Ведана, Надтеречни, Наьсарен, Ножай-Юрта, Шаьла, Вересевски, Курчалоевски кооперативий коллективаша, Грозненски совхозрабкоопа коллектив.

Коммунистически партен Советски правительствах юртбоахама экономика чІоагІъяра ве лаьрхІа гІулакхаш дарде а лаьна, кооперативни организацешa дика алсамдаьккхаз бахача, нахагара юртбоахама продукташи промышленноста яна бедали хьэийяр. Заготовительни оборота пхе шера план укх шера цхьоалагІча июле кхоачашъяьй, хІаьта цун боарам пхе шера 55,6 процент лакхбеннаб. Фуаш, тха, сам, баьцадараш Іалашдара план тІехкхоачашъяьй.

Бахача наха эша товараш хьадар а дикка алсамаьеннад. 1970 шу чакхдалалехьа цар боарам 11,2 миллион сомага дІакхоачаргба.

Тоьал къахьийтах кооперативна боахама массайолча отраслей материально-технически база дІахо а шоръяран тоайран. Капитальни гІишлош хьалъяра пхе шера план 7-ча ноябре кхоачашъяьй. Цу юкъа капиталовложенеи боарам 14,5 миллион сомага дІакхаьчаб. Тоьал дукха хьалъяьй керда тикаш, общественни кхачан предприятеш.

Пятилетка пайда бара план укх шера цхьоалагІча октябре кхоачашъяьй. Хьахина пайда 20 миллион сом да. Пайда а луш болх беш я боахама ерригa отраслеш, кооперативни организацеш.

Кооперативни организацей торговни финансово-боахамен балхашцара кхоачамбоацараш цІендаь дІадахара мероприятеш чакхйоахаш ба республика кооператораш.

М. МАМАЕВ,
Нохч-ГІалгІай респотребсоюза управлене председатель.

Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Советерча радиовещанен телевиденен комитетах Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета телевиденен радиовещанен комитет дарх дола

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

1970 шера 7 декабре арадаьннача «Автономи республикай Министрий Советашкарча радиовещанен телевиденен комитетех автономни республикай Министрий Советий телевиденен радиовещанен комитеташ яра хьокъехьарча РСФСР Лаккхехьарча Совета Президиума Указага хьежа Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиумо сбиам бу:

Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Советерча радиовещанен телевиденен комитетах Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета телевиденен радиовещанен комитет е.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председателa заместитель М. МАМАЕВ.
Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.
гор. Грозный.
1970 ш. 17 декабрь.

Нов. С. М. Лагутин Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета телевиденен радиовещанен комитета председателлах хьожаварах дола

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиумо сбиам бу:

Новкъост Лагутин Сергей Михайлович Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета телевиденен радиовещанен комитета председателлла хьожаве.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председателa заместитель М. МАМАЕВ.
Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.
гор. Грозный,
1970 ш. 17 декабрь.

«ЛУНОХОД-1»: КЪУЛБА-МАЛХБОАЛЕНГАХЬА БУ НИКЪ

Гаьнарча космически бувзама центр, 19 декабрь. (ТАСС). «Луноход-1» яхача автоматически аппаратацара радиобувзама арГІан сеанс дІайолаелар 19 декабре московски ханах 00 сахьат 00 минути яьлча, хІаьта дийъ сахьат совгІча хана а хилар. Цу юкъа къулба-малхбоаленгахьа дІахо никъ баьб луноходо, ІенгІан бустамаш даьхад. Ветта тІехен телефотометрически Іоеутийнай.

Хьалхара сеанс чакхъьиначула тІехьагІа дена ше чуьхьача кратера чуьхьарча боагІа урагІъяхай ше лела аппарат дІайолалуча хана. ДІахо Іалаьмате дукха кагий кратераш йолча моттиге гІолла лийннай луноход. Цра босеш а йолаш кІоаргагІа йолча кратерашта хала гІолла тІехйийнай аппарат, хІаьта 20 градусага кхаччалца мара ира доаца боса оагІош а долаш йолча кратерашка чу а маьлаш дІаьдай из дийнинъ ца хувцаш. Цу хана бІубенна Іочу а хьаьтІа а йийннай луноход 18 градусага кхаччалца ира оагІош долча босешка гІолла.

ДІайодача никъагІа юкъ-юкъе сувцалуш хийнай грунта физико-механически свойстваш.

Бувзама из сеанс йолча юкъагІа луноходо берригa баь никъ 263 метр ба. Іохайнача лагІагара хІанале а эзар метр совгІа гаьна дьйинай из.

Автоматически аппарат юхасоцаьлчул тІехьагІа грунта химически состава анализ йир. Латтача моттигерча тІехей панорамаш лаьттан тІа ІоеутІелар. Панорамех цхьаьне тІа лаьттан сурт да, Малх мигта латт а хьежа цуьга гІолла нийсъеш я луноходa селенографически координаташ.

Телеметрически информаце даннеша тешал ду автоматически аппарата системашеи агрегаташеи болх боаррамагІа беш хилара. Приборни отсекера температура давлени лаьрхІача боарамо я.

ДоагІай фоарла райоеора «Луноход-1» яхача автоматически аппарата никъ тоалнна дІахо беш ба.

Р. В. ВАХАЕВНА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Партийни советски органашка дукхача шерашка болх барах, хьинаре общественни гІулакхаш леладарах, вайча цийнахь дена шоазткъе итт шу дизарца дувзаденна Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лаккхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла ВАХАЕВ Рамазан Висаевичa — КПСС Нохч-ГІалгІай обкома шоллагІча секретара.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председателa заместитель М. МАМАЕВ.
Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.

гор. Грозный, 1970 ш. 18 декабрь.

«Грозэнерго» районни энергетически управлене болхлошта Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота яларах дола

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Пятилетка задании ха маьвала а йоалаш кхоачашъярахи ленински ГОЭЛРО плана 50 шу дизарца дувзаденнен Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лаккхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла:

Балаян Юрий Суренович — Грозненски вІашагІтехача ТЭЦ директора.

Божко Николай Петрович — Центральни ремонтно-механически завода слесара.

Зайцев Петр Георгиевич — «Энергосбыта» Сунженски отделене воккхагІча тІахьожамхочоа.

Ишеков Василий Иванович — пенсионера, энергетика ветерана.

Крикорьянц Тамара Симойловнa — № 2 йолча ТЭЦ турбиннай машиниста.

Лядов Эрнест Владимирович — Малхбоален электрически сетий директора.

Приймак Александр Михайлович — «Грозэнерго» районни энергетически управлене керттера инженера.

Сулейманов Рамзан — Малхбоален электрически сетий воккхагІча электромонтера.

Тимирсултанов Юназа Тальнйин — Малхбузен электрически сетий воккхагІча мастера.

Терещенко Нина Ефремовна — ВІашагІтехача Грозненски ТЭЦ № 1 йолча электростанце турбина машиниста.

Яхшаатов Альберт Хасмогомедович — № 4 йолча ТЭЦ директора.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель И. АЛМАЗОВ.
Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Г. СКЛОКИН.
г. Грозный,
1970 ш. 21 декабрь.

ГОЭЛРО плана—50 шу
СИЙЛАХЬ-ЙОККХИЙЧА ЭРГАЛОНИЙ ПЛАН

Днепрогэс — Советий VIII Ерригроссийски съезде тІаийцача ленински ГОЭЛРО плана юхьанцарчарех цаІ, хІаьта цо лотаь цІераш беррига вай мехка сийода йоагаш я.

Сурта тІа: хІахьежача бІаргагу Днепровски гидроэлектростанце плотинеи В. И. Ленина дегІа памятники.

СУРТА ТІА: Россена электрификаци яра Пачхьалкхен комиссе (ГОЭЛРО) членаш. Аьрдехьара аьттехьа — К. А. Круг, М. Г. Кржижановский, Б. И. Угрюмов, Р. А. Фарман, Н. Н. Вашков, М. А. Смирнов.

ТАСС фотохроника.

* * *

Ленински ГОЭЛРО плана лерах материалаш еша 3-ча оагІо тІа.

ОАРЦАГІЪЯХА ЕРРИГА ТОРОНАШ

XXIX СУНЖЕНСКИ РАЙОННИ ПАРТИЙНИ КОНФЕРЕНЦИ

19 декабре XXIX Сунженски районни партийни конференци хилар. Конференцехь ладийгІир «КПСС районни комитета отчетни докладага» (докладчик — парте райкомна хьалхара секретарь К. П. АРИСТОВ); «Мандатни комиссе докладага» (докладчик — КПСС райкоман инструктор А. Ф. МИХАЙЛЕВА); «Ревизионни комиссе отчетни докладага» (докладчик — районни партийни конференцин делегат П. С. МАДУВАДЗЕ).

Прениешка къамельлаш дир Ю. Я. БЕРЕНЦА — межкдальттех газа доккхуча «Сунжанефть» управлене районни инженерно - диспетчерски службан начальник Ш. М. ФАРГИЕВА — Кирова цІерагІча колхоза партконан секретара, Е. А. ШУМИЛОВА — XIX партсъезда цІерагІча колхоза председатела, М. Ю. БАДИЕВА — газ чакхбоахача Карабулакски завода контролерон станци машиниста, М. Ф. ВОЕВОДИНА — Сунженски лесхозан директора, У. АРЦХАНОВА — Орджоникидзе цІерагІча колхоза партконан секретара, Г. И. АФАНАСОВАС—ВЛКСМ районни комитета хьалхарча секретара, Д. Г. КАЧАРОВА — «Путь к коммунизму» цІерагІча колхоза председатела, И. И. ЛОКТЕВА — «Победа» цІерагІча колхоза шурий - товарни фермин заведующа, П. Н. ВАКУЛЕНКОС — МВД Сунженски райотдела начальника, М. Э. АМАГОВА — Ленина цІерагІча колхоза председатела, В. Э. ЧЕКУНОВА — халкъа гІалхоелаш районни комитета председатела, С. Х. ЯЛИЕВА — райпотребсоюза председатела.

XXIV-ча Сунженски районни партийни конференцин делегаташ (аьрдехьара дьттейь) Калойтоев П. — Кирова цІерагІча колхозан МТФ заведующий, [illegible] зоотехник Дзейи А., Горбенко Николай — «Путь к коммунизму» [illegible], [illegible] тракторни бригадан бригадир — Мазотин Иван, Оздоев Хамзат — Орджоникидзе цІерагІча [illegible], Дзаниев Хаваж — Ленина цІерагІча [illegible].

С. ХАКИЕВА сур.

Къахьегам вІаштІехьбаккхара — дукхагІа терко

ХІАРА шера дегІаухаш доагІа районе межкдаьтта доаккхар, транспорт, гІишлоигьейта.

Укх пятилетке дика къахьийгад межкдаьттахоша. ДІадахача пхе шерачул 38 процент дукхагІа даьккхад межкдаьтта, балха оьсарле 9 процент лаккъенна. Уж толамаш карагІдаьннад «Сунжанефть» межкдаьттех газа доаккхача управлене дебит лекха йола скважинаш балха юкъеяхьарах, геолого - тохкама мероприятеш чакхъяхарах. Пхе шера планал совгІа 134 эзар тонн межкдаьтта ши миллион кубически метр газа яьккхай. Планал совгІа 1.5 миллион сом пайда каиньб продукци реализаци ярах.

— ТІайпа декхараш кхочашдечаа къаьстта доккха дакъа лаьцад, — аьлар конференце къамел дечаа районни инженерно-диспечерски службан начальника Ю. Я. Беренца, — рационализатораша, изобретателаша. Рационализаторски предложенеша 6 миллион сом пайда баьб.

Пятилетка шерашка къаьстта дика болх барца белгалъяьннад коммунисташ Н. П. Летников И. А. Павлова керте латтача № 1, 2 йолча межкдаьтта доаххача бригадаша. [illegible]

[illegible]

Хьалха латтаращца нийсле

ДОКЛАДЧИКА а прениешка къамельаш дарашка а дийцар укх гІаьхьарча пхе шера юртбоахама продукци йоаккхача района колхозашта карагІдаьннарах. [illegible]

[illegible]

ИДЕОЛОГИЧЕСКИ БОЛХ — ХІАНЗАРЧА ДЕКХАРИЙ БОАРАМГА

РАЙОНА экономика шоччеш дегІаккулачча доаккхача лоархІаме ба партийни организацеша къахьегамхоашта юкъе бу идеологически кхетаман болх. Отчетни юкъа агІа КПСС райкома а юхханцарча партийни организацеша а дукха терко еш хьахьегамхой политически кхетам лакхбеча, къахьегамна цар коммунистически гІулакх [illegible]

[illegible]

ВАХАРО ДІАДЕХАР

ДОКЛАДЧИКА а делегаташа а белгал ма даккхара, [illegible]

[illegible]

Конференцес делегаташ хержар КПСС районни комитета болх. [illegible]

Конференцес хержар районни членаш, [illegible] КПСС Нохч - ГІалгІай XII областной партийни конференцин делегаташ.

Конференцес балха юкъе дакъа а лаьцар къамел а дир КПСС Нохч - ГІалгІай обкоман бюро члена, республикан Министрий Совета председатела хьалхарча заместителе СЛЮСАРЕВ Алексей Марковичо.

[illegible] районни организационни пленум хилар. КПСС райкома хьалхарча секретарал хержар К. П. АРИСТОВ, шоллагІча секретарал — С. С. НОТИЕВ, секретарал — М. М. ЧЕСНОКОВА.

Пленумо чоагІбир КПСС райкома отделаш заведующеш, районни газета редактори.

ОагІув кийчъяй М. ХАМХОЕВЕИ С. ШАДИЕВЕИ — тха спецкор.

«СЕРДАЛО»
2-гІа оагІ. 22 декабрь, 1970 шу.

СИЙЛАХЬ-ЙОККХИЙЧА ЭРГАЛОНИЙ ПЛАН

ГОЭЛРО шовзткъе итт шу дизар

«Коммунизм — из да советски Iаьдали цуьнца берригача мехка яь электрификаци хилар».

Из формула В. И. Ленина хьахкхайкхийнй 1920 шера 22 декабре Советийн XIII-чу Ерригроссийски съезде халкъан комиссарийн Совета ваьлла хьакъехьна доклад еча хана. ГОЭЛРО план — адамийн исторехь эггара хьалхара, мехка халкъан боахам электричество кердатIе йолча техника ларда тIе оттаяь, Iилманца бакъъяь хьакьехка, бIарчча цаI йола пачхахьаллехен перспективни план.

ТХА СОВГIАТАШ

ГОЭЛРО плано энергетика дегIайоалаелга лийрхIа ца Iеш, халкъан боахаме дерригa доакъош дегIадоаладелга а лаьрхIадар.

ДIадахача укх 50 шера вай мехка энергетика доккхийн толамаш даьхад. Аьлча кхоачам ба, 1970 шу чаккхдоалаш Советски Союзерча ерригача электростанцей низ 166 млн. кВт, хIаьта йоаккхаш йола электроэнерги — 740 млрд. киловатт-сахьатага кхоачаргхилар.

Мехкарчи энергетикаша толаме кхоачамбю дIахийцача 1 киловатт-сахьатага деда условни доагор 367 г) киловатт-сахьатага кхоачаш кIезигде аьнна пхе шера плана гIа оттаяь доархIамегIара лаьнеш, 1970 шу чаккхдоалаш цу рубежага укх теппшама кхочаргба.

Советски Iаьдал латтача шерашка доккхийн толамаш даьхад Нохч - ГIалгIайчен энергетикаша а. Аьлча кхоачам ба, «Грозэнерго» Районни энергоуправлене электростанцеша 1969 шера яьккха электроэнерги 3164 млн. киловатт сахьат хилар. Из дукха совгIа - шиашагIа йоацаш 1,5-зза дукхагIа хул 1913 шера пачхальа Россе яьккхича электроэнергел.

Укх тIехьарча пхе шера «Грозэнерго» болх беш йолча электростанцей системана юкъейхай № 3 йола теплоэлектроцентраль. Из я гучахьарча тайпах йола, дай-мехка хьалча оборудованиe йолча эггара хьалхара электростанци. Укхаза оттамар 130 атмосфер дIавоалле а С 565 градус йоагаьнь Iи а хулийтаргйола оборудоване а. ТЭЦ-3 болх бе йолаволийтарах республикерча йоахала электростанцей низ 502 мвт-ага дIалаьлхаб; Грозэнерго системе 1969 шера дIахийцача киловатт - сахьата доаргIа дIадаха условни доагор 315,1 г, хиннад. Цу хьокхама СССР энергетикан электрификаци Министерстве хьалхарчарех вдна моттиг лоац Грозэнергос.

Укх шера 11 бетта «Грозэнерго» системе яьккха электроэнерги планаца лийсайча 102 процент хилар, хIаьта дIахийца йоахала энерги — 104 процент.

Республика энергетикай лоархIамегIара декхар да дIайолаелнача укх Iан замалахь хаддаза предприятеш, гIишлонаш, юрта боахам кхоачамбеча боараме электроэнергеца Iалашбар. Шай хаьнахьек толамех яй ремонт электрически станцейн сетейи оборудовансеа. Цу юкъа капитальни ремонт а яь товеьй 10 котельни агрегати 3 турбинек. Оборудованена ремонт дике яр — «Грозэнерго» системе меттел, лоаллахарча Дагестане а ерригача энергетически оборудованена ремонт еча Центральни ремонтно - механически заводa болхлоштa карагIдаьнна дика гIулакх.

Ремонт дика яр — потребителашта хаддаза электрически энерги лоатгIаерейолча хьалех цаI. ХIаьта из хьал вай энергетикаща тешшаме кхоачаш дем а да.

Юрта боахаме материально-техническа база хьаара тIаьерзадаь партен правительствен чакхдоалача гIулакхий юкъарча системера йоархIаме звено а электрификаци. Электрификаце шерра тоймаш хьаеал юртбоахама производство промышленни ларда тIа йоккхара, Iалашду къахьегама оборарe лакхъелгин юрта социалистически эргаловаш сиген. Цо Iалашде дезa юртбоахама производстве дикалел дукхалел хьокхавала лакхлелга. Дукхьал цудуьа «Грозэнерго» системерча энергетикаша, КПСС ЦК июльски (1970 ш.) Пленума решенеш кхоачаш а еш, юрта боахама ноккьостал дарa йоккха програма кхоачашдю республике юртбоахама производства ерригача стационарни процессашта электрически энерги кIоаргга юкъехкахьара. Аьлча кхоачам ба, укх тIеххьарча пятилетке (1966 — 70 шш.) 0,4—10 кв йола юртара распределительни сеташ тоаргеа царна реконструкци ергeк 1066 эзар сом дIадаьхийта хилар.

100 процент электрификаци яй республикерча колхозаштев совхозаштев.

Юрта боахам меттел, республика ерригa промышленность а энергеда Iалашъяра гIулакхца керттера йоаьла кхоьт Малхбоалехьарчен электрически сетий коллективашка. Цар гIулакх дем а 220, 110, 35, 6, 6, 4 кв. напряжени йола 8,5 эзар километр совгIа линеш.

«Грозэнерго» РЭУ энергетикаша, В. И. Ленин вав 100 шу дизарен ГОЭЛРО плана 50 шу дизарен сийна тIайийна социалистически декхараш кхоачаш а деш, доккхийн производствени толамаш даьхад. 1970 шера II-ча кварталe даьха толамаш бахьан доланi «Грозэнерго» предприятей коллективашта совгIаташ деннад — Министерствана профсоюзa ЦК-ий Ще байракх, хIаьта 1970 шера III-ча кварталe даьха толамаш бахьан долаш — СССР Министрий Советен ВЦСПС-ек карара хара тела Ще байрака. Из байракх карара ца ялийтар дукъа укх шера IV-ча кварталe а толаме къахьега лаьрхIа я «Грозэнерго» РЭУ предприятей коллективаш.

КПСС XXIV-ча съезда еча кийноно советски наха юкъе керда политически къахьегаlaеш хьинар чIоагIа айдаьд. 1970 юбилейни шера тIайийцача декхарашка кIаьхка хьажа а хьежа доккхагIдараш тIайидаш а СССР энергетикаи электрификаци Министерстве предприятейи организацейи хьалха зaтта коллективаш. ДоккхагIдола декхараш тIайийнад «Грозэнерго» предприятей коллективаша а. Масала, ер шу чаккхдалале хьа системе ялаал совгIа 240 млн. киловатт - сахьат электроэнерги яьха а плана совгIа 6 млн. сома мальха валови продукци яла а лаьрхIад. ДоккхагIдола декхараш тIайийнад КПСС XXIV-ча съезда сийна: 4000 тонн условни доагора, шоай гIулакхаш хIаьийтача электроэнергех 7,2 млн. киловатт-сахьат кхое, продукци хьаярга дIадоалар планагIчух 600 эзар сома ильха лохде, колхозашта, совхозашта кхы тIа а 2,5 эзар сома ильха организационно - техническе новкъостал де.

ГОЭЛРО плана 50 шу дизарен КПСС XXIV-ча съездаь сийна тIайийна доккхагIдола декхараш толаме кхоачашдем да.

Уж доккхийн толамаш даьхад «Грозэнерго» РЭУ предприятей болхлошa, инженерaша, гIуллакхерча наха хьинар ца кходен къахьегар бахьан долаш. Уж — партийни, профсоюзни, комсомольски организацеш къахьегамкой коллективашта юкъе организаторски къетамех боля барна хьахиннар.

Системa предприятешка тIа-тIа шерру производстве хьалха латтарийн новаторийн мугIараш.

Дог тийна ала йиш йолаш да, хьахиггле болхло вай системе шоай юбилей — ГОЭЛРО 50 шу дизарен КПСС XXIV-ча съездаь сийна хьажача социалистически зyза кстара латташ. Цу дезача денош-то бара боагIача тайпара накхьбаха лоархIа ба «Грозэнерго» системера энергетикаш.

З. БАСХАНОВ,
«Грозэнерго» РЭУ керттерча инженера заместитель.

МАССАНЕ А СИЙ ДУ

«Грозэнерго» районни управлене Центральни ремонтно - механически заводa пaталлашекрeмонтни цеха слесарий бригадир Цатуров Анатолий доагIа лоархIаш ва «Грозэнерго», иштта «Даэнерго» энергетикаша. Хьина ре къахьегарца доаккхаш цо шай гиб. Цо куллгаду слесарий бригада энергосистеме дикагIа лоархIоярех цаI я. Цу даьхде йоккха заслуга я бригадира. Бригада болх дака нIаштIехьбакха хов цунна. Цудухьа денгарa денга лакхагIа хул слесарийн - ремонтникаша йолла къахьегама толамаш. Дукхача шерашка иштта хьинаре къахьегам хилaрех завода бригадашта юкъе хьалхарчарца коммунистически къахьегама сийлен цIе елар цунна, хIаьта бригадира а елар хьалхарчарца коммунистически къахьегама ударник ала тайпен цIи.

«Грозэнерго» чувоалгIача предприятешка болх бeча чахак къамаьIаола болхо лоархIаш ва Анатолий. 30 шу да цо болхa моттигa кхуаци цига къахьега. Цу шерашка вай республикерча, иштта Дагестанерча предприятешкарча дукхачa «'» хьаьта, агрегаташта, энергооборудованена «дарбаш» даьд цо. Хьабенача къахьегама накъбарехка дехaча доккхал де дукха да цун. Цхьабакьда, карагIдаьккачох кхоачамбеь Iеш воацача къахьегама ветерана шин ния кхо ца беш къахьег. Дуккхача шерашка Iоаль болха опыт доа ваьза долаш дIаля цо керда болха бахькача новкъостаита. Цудухьа оал цох цунца къахьегача болхлоша тха хьехархо, новкъост, доттагIа аьле.

Ногахь участок яц «Грозэнерго» управленe цо болх ца беш. 1965 шера дения цо болх беш ва хIанзe къахьегача заводе. Цун бригаде хьинаре а творчески а къахьегаш ба слесараш В. Петров, В. Кунакин, С. Каспаров, А. Смирнов. Наьнахь яьаш моттиг хула бригадира метта дIа а этта болх бе йиш долаш лакха балха гоалгал я цар. Цудухьа оал царах бригадира шей боконаш бола гIоаквй. Цун бригадас хIара сменах нормаш 120—130 процент кхоачашдю. Пятилетка тIеххьарча шера план кхоачаш а я, дукхача лаха дина кердача шера чотах къахьегаш я слесарий бригада. Цо кхоачашдача балхантa лакхa лакха оценка лу. Иштта дика къахьегама совгIат кийчдид цо ГОЭЛРО 50 шу дузача энергетикий дезача дена. ДIале кхы а дикагIа къахьегаш накъаьб лерхI слесараша - ремонтникаша КПСС XXIV съезда.

Хьинаре къахьегарга хьежа да ноа. Цатуровна тийна совгIатей. Иттaн я цунна тийна сийлен грамоташ, тха баркалаш «СССР энергетикай электрификаци отличник» яха значок енаб цунна. ХIана завода сийлен доска тIа хьалтеха йоаг цун портрет.

Х. СУРУДЖАНИ,
«Грозэнерго» районни управлене оператор.
Сурта тIа: А. Цатуров.

Грозненски № 3 йолча ТЭЦ-в болх боаргIа кIобахийтар гIулакха бехтоакхаме декхараш тIалатт мастер нов. Скрылев керте латтача бригадана. Из кхета а деш шин бехкагIа накъа хьовзам хилийтабац цо балха тIа. Дукха балхам даьд цар укх шера автоматизаци ира даьгъе а. Белгалдаьнна дика къахьегаш ба цу бригаде коммунистически къахьегама ударникаш М. Гурин, Ф. Елыгин, А. Гаврилов, кхыбараш. ГОЭЛРО 50 шу дузача дения дикача къахьегама толамашца накъбаьхкаб уж.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аттехьа) электронни блок ваIашагIйоакклаш ба М. Гурин, Ф. Елыгин, А. Гаврилов, А. Скрылев.

И. ПЛИЕВА сурт.

> *«Коммунизм—из да советски Iаьдали цунца берригача мехка яь электрификации хилар»*
>
> *В. И. ЛЕНИН*

ДЕГIААХАРА ТЕМПАШ

Россена электрификаци яра пачхахьаллехен план — ГОЭЛРО тIайийца Советий Ерригроссийски VIII съезд 1920 шера декабрь бетта хиннай. Из съезд болх бе йолаенна ди — 22 декабрь хIара шера деэдеш доле энергетика ди лоархIалда аьнна Указ тIайийцар СССР Лаккхекъарча Совета Президиумо 1966 ш. 23 май. Цу хана дена хIанз ахезлагIа дезду энергетикаша шоай ди, хIаьта укх шера къахьетта дезду вар из, хIана аьлча 1970 шера 22 декабре 50 шу дуз ГОЭЛРО тIайийца.

Мехка халкъа боахам электрификаце ларда тIа дегIабовлабaре хьалхара план оттаеш, Росси йовзаргйоацаш эргайбаккхаргья цо яьхад В. И. Ленина. хIаьта цун пешаш бакъ а хиннад. Волга, Днепр, Ангара, Енисей яхача хиш тIа хьаьэттай ния болча электростанцей платинаш. Хьалдаьяй Iалгьмате йоккхийчи электричества фабрикай корпусаш Донбассе, СибаргIа, Казахстане Болх беш я хьалхара атомни электростанцеш. Хьаьий йиз бола энергосистемай объединенеш. **Ленински юбилейни а ГОЭЛРО 50 шу дузача а 1970 шера Советий Мехко хьаергья цу планагIа лаьрхIа хиннача 84-зза дукхагIа электроэнерги.**

ГОЭЛРО планах лаьрхIадар 15 шера беррига ния 1 миллиони 750 эзари киловатт а болаш йола 20 теплоаши хиша бола бук электростанци хьалье, электростанцей ния 1913 шерана вийсбича 1,5-зза алсамбаккха. Теша хала долаш хIама дар из цу хана, хIана вьалча цемана хIалакбаьбар халкъа боахам. Бьэзалина хьалхьа малкх яар нахага. Цхьабакъда советски наха кхоачашдир баьгю а царге а хьалхашка оттадаь декхар. 1935 шу тIаккхоачаш хьалхьа хинна электростанци 40 яр. электроэнерги лаьрхIачул шоззa дукхагIа яраецар.

Карара пятилетка чакхйоалаш 166 миллион киловатага кхоачаш лакалургба мехка электростанцей низ. Из ва электростанцей низага дилача советски наха 50 шера 100 ГОЭЛРО план кхоачашъяьй аьалга. Дунен тIа эггара йоккхагIча вай Сийлахь-боккхача Октябре 50 шу дизаря шераIча, Братски гидроэлектростанце ния 4,1 миллион киловатт ба. Из хул ГОЭЛРО планах хьалье лаьрхIа хиннача ерригача электростанцейчул шозза дукхагIа.

Европе хьалхара моттаги деррига дунен тIа шоллагIа моттиги я Советски Союзага электроэнерги хьаьра. **Дукхьал укх шера 740 миллиард киловатт - сахьат электроэнерги хьаергья вай электростанцеша.** Из хул 1968 ш. Англе, Франце, Итале, Малхбузен Германе, Нидерландаша, Белге ерригача электростанцеша аравийнаьчул дукхагIа. Итт шу совгIа хан я йоккхача электростанцей шиага дилача вай мехко хьалхара моттиг дIа ца хеца.

Кхыча мехкашкарчул сихагIа деIайоагIа вай мехка электроэнерге производство. Иштта, вагахь санна хIанзарча дунен тIа хьаеш йола электроэнерги хIара бархI шера шоззa дукхагIа хуле, вайшагIа хIара ялх шу массаза доалшолхайоал из.

Доккхий толамаш даьхад юрта боахама электрификаца еча 96 **процент колхозашен совхозашен хIанз электроэнергеца. 98 процент совгIа болча юрташка балача накъа шIеношка йоаьа электроэнерги а цигара я.**

Массанахь а долеш доле хIама лерхI советски сага электросердалонах, цхьабакъда, из нцтта дац. Дунен тIа бехачa нахах кхоаллагIа дакъа, — цкьа миллиард совгIа саг — цIаккха а электролампочка бIаргайовиза ба.

ГОЭЛРО планах Грозне а хьалье лаьрхIа яр энергетика гIишлош. Цу хана дага а ца хинна хIама да тахан Нохч-ГIалгIайчу а цун столице а латтар. ДIамелхьежача уриг! а дхорег! а республика вренаш теда а гехаш долх дакха вольт йолча передачей, линеш. Царех чакхйоал миллион киловатт-сахьат йола электроэнерга. Йигь вез бола теплоэлектростанци а яй, йигьа а юкъарча энергосета чуйелх уж, поалахарча республикашта ток а луш. **1969 шера 3 миллиарди 164 миллиони киловатт - сахьат электроэнерге яьккхай вай республика электростанцеша. Из хул 1913 шера ерригача Россе йоаккхаш хиннар миссел цаIи ахк.**

ТIеххьарча итт шера шоззa дукхагIа кхаьчай къахьегам аттача йоаккхара республика промышленностаган юртбоахамагех энерги. ХIаьта юрташка хинна хувцамаш шоаш-м дуьаца а миче деза. Тоьам ба пачхахьа хана электричество юкъе па хелача лоамин юрташка а хIанз Ильича лампочка кхаьча хиллар дега дехча. Электроэнерге аттача ваьккхаб республика юртаршкарча ваьза къахьегам. Цун новкъостала болх беш хIараш двигателаш а цига Цар цIенду, докъаду, машинаш гIа дотта ялаг, фермашка довкъор кийчду, хьа лорг, доакка а зIамига а кхыдола иттан бахаш а. **Дукхьал 1969 шера пайда ийзаб Нохч - ГIалгIайчен юрташа 110 миллион киловатт сахьат совгIача электроэнергех.**

СЕРДАЛ ТЕЛАРАШ

Энергетически предприятеша деэдаь ца Iеш берригача советски нака деэду ГОЭЛРО плана 50 шу дуза ди. Цу планагIа вай республике эггара хьалха хьалье болаярех а № 1 йола электростанци (хьалха Коминтерна цIергIа хиннa теплоэлектроцентраль). ХIанз йоккхагIа йолча энергопредприятеех цаI хинна дIаэттой тха станци. Аз цу предприятe болх бу 37 шу да. Саго дегIа могашал яьаш санна общественно чIоагIа яьаш хIама я электрически сердал. Цудухьа аз а са новкъосташа а хало, Iоткьаш ца лоархIаш къахьег. Къахьегамцара тха безам цкъан дийнахь а боацаш даим чIоагIа ба. Цудухьа оасаре а хул.

Тха коллектив цхьа дезал санна барт болаш вIашка йогара йолаш, хьакхашка латта декхараш довзаш уж толамца кхоачашдира хьинаре къахьегаш хьа а снаъ дIахо а гIорга. Эггара хьалха болха вена хана автоматикеи кIоахала тIаьхьожам латтабечи цеха начальника Яковлев Петр Павловичи вар сох электрослесарь, прибористь. Шийберрига деза безами йоакали хьа а душ Iилмиир цо цо. Аз кадрови болхлоно, кхыча ветеранаш санна укх дезача дийнахь доккха баркал оал цо. Яковлева хIаьта сайна доар цо сонна къонача болхлошта дIахьеха а гIерт. Тха цехе деррига технологически балхаш автоматизировани хьисапе ду. Тхоай цIей дездену доаг гIоатыьнна яз даз! «Пхе шера план кхоачашъяь а даьнна вахa тIадоагIачи шера чотах къахьегаш да тхо — энергетикаш». Дезача дийнахь къахьетта белгалбала доа ветеранаш слесараш А. Байсагуров, Г. Брякунов, А. Станкин, электромонтер М. Комен, инженер М. Лоцкова.

А. АСУХАНОВ,
объединеннa Грозненски ТЭЦ-а № 1 йолча электростанце электрослесарь.

ХIара цIагIа, хIара кoa

Массеш цу хьалха Назрен районе юрт-юкъера моттигаш, нохтазье йола улицаш мара сийрдахьацар бийсан электрически сердалоно. Баьдa, укх тIеххьарча шерашка йоккхийн эргалонаш хиннай укхаза. Района хIара минигаьзальчай электричество. Бийсан, юкъ гIолла тIехвоалаш гургде шолва яз сурт: энерги доаге седкьий Iэхотекадча сaна а тIа хIара юрт, къона город.

Юрташка хьу санна урагьулам патт телевизори, йоккхийча приемникий антеннаш. Берзаьш дуттана машинаша, оттача дьакаши, кхыйолча башхача электрически приборагха цо хийттана тайпара оттача баьккхаб, цIен - новкой цIагIара, коара къахьегам.

Хьалха санна «цIийсени» цо Iеш йиза сердал яу электрически лампаш. Назрене болх бе йолаеннача низ болча предприятешта тоьала энерги яу. Района электрически сета низ мел дIабеннаб укх масала кьаьхьокх. 1965 шера тха мел йолча подстанцей мощность ерригa а 3800 киловатт-сахьат мара хиннаяц, хIанз 11.300-нега дIахаьлхай из. Хьалхагiа эггара ганагIа ядача юрташка, цIаьнашка юкъера дIакхоача энерги юкъера лаьрхIача 120 — 130 вольт мара хилацар: кхы низ бацар тха подстанцей. ХIанз 180 — 200-нега кхоач из.

Доккхa гIулакх хиннад Экажкьонгий - Юрта, СурхотIа, Iаьлий, Юрта балача наха дукха за йоацеш оала керда подстанци оттаярх. Цхьатата, электроэнерга низ айбеннаб, шоллагIа дале хIара юрта къаьст - къаьста из дIатела йиш йолаш доле гIулакх вIалатIехье а даьннад. Хьалхагiа, масала Экажкьонгай-Юртара цхьа хIама а ниина электрически сердал ейча воал шин юрт а баьдлора. ХIанз цхьаннекхьара лампаш ейча шоллагIчаьра йоац. Цу тIа из подстанци йиллара 700 сома пайда а бу оала хIара шера.

Электроэнерга ния айбарга хьажа кхыдола хувцамаш а хиннад районе. ЧIоагIача аьшке-бетона бIоагIашка, цIенача тана алюкасьергашца кхьлай дукха йоккхийн моттигаш. Дукхьал укх тIеххьарче шин шера къаьнадараш дIа а доташ 1200 бIоагIа багIаб укхаза.

Цкьаькха хIама а да, вахa, районе энергетикаша, доккхал деш. Районе совхозашка цаI ферма йиталц оала электрификаци цо яш. Хьаштдолаш йола механизмаш, оборудовани шоай базашка дIаоттаеш, царга болх бейта йиш йолаш ба «Октябре 40 шу» яхна, «Экажевский», «Назрановский» совхозий хьайбаш лелaдераш. Электроэнерги шортта а.

Оаза-м кхыметтал хьажий доамадe доаш тхуелча лоамашка а йиллай электрически сердал.

Дош ала доа тхоай коллективах. Берригa а из электричествоца болх бер 16 саг ва районе. Кхерамe а чоалдене а ба электромонтерий, тха кхыча специалистий болх. Дийнахь а буc а хийча хила веза, тохам доле куиг тешаме, лоргIa тоха дезеш да тха мел долa хIаммга а доакха а белхаш. Цудухьa тхоай болхалойя квалификаци лакхъе, царна шоай профессиe эззалийта, хIоаргегIа йовзийтa гIерт тхо. Дукха са йовзаш Грозне шин бетта дешача курсашка хинна ба тхона юкъера дукхагIараш. Тхоаш дола бригадаш метода а Iомабу оаха болхой. Керда баьхкаршта, къонабараша, хьекъa, ала, дIаьшиза говзал йолаш шортта ба. Царех сана къаьстта белгалваьнна лоа Таганов Iалаудин. Цlайкха а хьалхара моттиг дIахецац цу кулгалдеча бригада. ХIанз тIой, Юрта керда бIоагIий догIаш а дийнахьара норма 150—160 процентага дIакхоачийт цу бригадас. Коллективаа юкъе хьинаре къахьегах ба электромонтераш Евлоев, Бархахоев, Цуроев.

Кастта хургйолча КПСС XXIV съезда дуьцдоргде вай мехкарча энергетикашта карагIдаьнна гIулакхаш, электрификаци а вайна В. И. Ленина оттаь ГОЭЛРО план кхоачашъяьа хIанз дIайодача пятилетка карагIдаьннар. Цецаяла эргалонаш хиннай цу хьакъа. Из гуш да тха Назранега хьажача а.

М. ДУДАРОВ,
Назранерча электрически сета участка начальник.

Къахьегамах хьахиннар

Тахан вай мехко белгалдоакх энергетика ди. Укх шера советски энергетикашашоай деза ди белгалдоакх КПСС XXIV-ча съезда кийча еш хиларца дукхадиннe цIаккха ца хиннача тайпара къахьегаш политически хьинар лакхденнача хьале.

Дика толамаш даьха шоай дезача дена баьхкар мехкадьттен газа йоалхача «Малгобекнефть» управлене энергетикаш. Электроэнерги дIаялера пхе шерa план кхоачашйир цар сентябрь беттехьа а. Мощноста коэффициент лакхъяьй, электроэнергета дIадоар планаз 2,6 процент лохдаьд, из бахьан долаш 110 эзар сом кхоаьд.

Пятилетка чакхйоалача шера план 11 бетта кхоачашъяьй. ПланагIа 58591 эзар киловатт-сахьат электроэнерги дIахеца йоагIача тIрода 59800 эзар киловатт — сахьат дIахийцай, хIаьта цхьан киловатт - сахьатага дIалоадар планагIа 3,87 кепиг хила дезача мета 3,37 кепиг мара хьаийтанзар.

Городa электроэнерги эзараш болча бурув деттарашцен мехкадьтта доахарашцен творчески цхьоагIо а йолаш. МалгIабика энергетикаша йоккха болх бу «Производства резервех дикагIа пайда эцалга тоадарахи халкъа боахаме экономе режим чIоагIъярех» долча КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК Письмо тIа оттадаь гIулакхаш кхоачашдеш. Цуа чотах кхоьй цхьа миллиони 670 эзари киловатт-сахьат электроэнерги.

Даьча гIулакхех керттера дараш ераш да. Цхьоалагiча хин пасосий питания 6 кв. йолчара 35 кв. яккхаро йиш хилийтар 373 эзар киловатт — сахьат электроэнерга кхое. Расчета майоаттIара конденсаторни батареш оттаяро йиш хилийтар мощность лакхъе а 300 эзар киловатт - сахьат электроэнерги кхое а. Трансформатори мощность хувцалуш хилар, буровойшка трансформатораша баьсса болх беш хилар дIадаьккхаро 103 эзар киловатт - сахьат кходайтар. Хин насосие автоматически бурув деттача регулировани диспетчерски тIаьхьожами юкъебоалабарах 108 эзар киловатт-сахьат кходир. Скважинаш периодически эксплуатаце яхарах 130 эзар киловатт-сахьат кходир. Бурув деттача керда техникеи технологии юкъейоалаярах 654 эзар киловатт-сахьат электроэнерги кхойир.

Толамаш дахара юкъе доагIаш йола дакъа лоац тха рационализатораша. 48 эзар сом совгIа пайда а боалаш 18 дана рационализаторски предложени юкъейоалачьй. ДакагIбола рационализатораш ба буровойшка электрооборудованена — монтаж еш бола мастераш Ф. Тонкогубов, М. Бархахоев, электромонтераш И. Ф. Иванов, И. В. Федоров.

Материально - техническе снабженеца юкъаенна йола халонаш эIа а еш, электросетештен электрооборудованеней ремонт яра план-график кхоачашъяьй энергетикаша. Iан тIехь болх-бара кийчо яй. Дукхьал тхa кхоалагIча участке капитальни ремонт яй тайп - тайпара напряжени йолча 7000 эзар метр совгIача электропередачешта. 3985 метр хулача электропередачей высоковольтни линешта текуши ремонт яй. 200 электродвигателашта планагIа хьаяхе а еш йола ремонт яй.

Толамца кхоачашду шоай производствени социалистически декхараш А. У. Абрекова, М. Ю. Цечоева, Д. С. Серикина хьалхаелаьча участкий коллективаша. Iан тIехь болх бара дика кийчъенай. Дика тоаш болх беш я диспетчерски группа а.

Коллективна дерригача гIуллакхашка хьалха латташ ба цеха дикагIбола болхлой электромонтераш А. А. Мартыненко, Х. Х. Ильиев, С. М. Подтыкин, И. С. Конов, В. П. Скрыпников, М. Сальников, Ш. Ш. Дударов, М. Г. Машенцев, кхыбараш.

КПСС XXIV-ча съезда кийчдIара накъаьахаре тIехьа къовсам а доаттабеш, «Малгобекнефть» мехкадьтта управлене электрооборудованеа хаддаза болх бейта Iалаш а деш, кхы а хьинар долаца гIа къахьег электромеханически цеха коллектив.

Т. КОТТОЕВ,
цеха партбюро секретарь, № 3 йолча участка начальник.

Сурта тIа: Вознесеновскера тIа лаххйоадеча завода 6-2 ерда подстанци.

МЕХКО ЧIОАГIДАЬР КХОАЧАШДЕ ДЕЗА

ОТТАДАЬР ЧАКХДОАККХ

Укх шера 19 мае хиннача Аьлте - Юртарчен Дошлакъий - Юртарчен ваьха сходе нIемхаштта, лаьоххIа хийлаь хIанз а вайна юкъе нийслуш дола дIаяхача замах юхедиса, вай нохчийна вахара новкъарле еш дола зенера гIулакхаш хоалам боллаш юкъе ма хIоттаданза дезит ца хилар.

Сходо оттадьо хIара юртахочуна дола закон да. Цудухьа сходо юртсовета председатель Аьпогайнев Маьмад председатель а волаш йола комиссе хержар соцам кхоачашбара тIехьожам лоаттабе.

ХIанз юртсовета толашагIа болча активисташа Мальсагов Хьусена, Озиев Султана, Торшхоев Дане, Тумгоев Шахмарзас, Мальсагова Фатимас, Хаштырова Фатимас, Евлоева Дибас, кхы дукха бераша юрта бахача нахе юкъе ца хаддаш политически кхетама болх лелабу. Цудухьа Аьлте - Юртен Дошлакъий - Юртен дикка кIезигденнах дIаяхача замах юдедиса зенера гIулакхаш.

Барзикхоев Мухтара, схода соцамо белгалдечча тайпара, ходуя а ца доаккхаш, ше ваьза йолча Тумгоев Хьасанага маьре яхийтаВ шиъ йоI, шитта сагIа йоаданаьа Озиев Аюпа воIо Вехас, Озиев Салмана воIо. Саг йодаче а йоагIита а моттигашка безаме сакъердамаш а ловзараш а хилар. ЙоазамагIа даьпа юрта бохо малар мелаш, харцахьа лелаш саг вацар цу сакъердамашка.

Сход хиначул тIехьагIа, шоаш раьза боацача мехкарий маре ахийта, шоллагIа саг йоалаяь моттигаш яц. ЛоаьхIам боллаш дацIденнад цу юрташка дика-ю динначи доахан кхуьлилга, кхьча хIаманца доккхий зенаш делга. Саг вийна моттиг яц хилар ше долаш, хулиганал делга а цкъа вагIа гахьа мара яц хилаш дола хIама хиъна дIаяттад.

Юрташкарча активо а хьехархоша а дьница воановца хьархIа кхетама болх бар бахьан долаш укх дешара шера, школе аха ха йола дерриге бераш дешаш да.

Юрта Совета депутаташа а активисташа а ца хаддаш вах дIакхетабу беш бола болх республика доазонел арахьа е ца беш вай районе бар пайданегIа хиларах. Районе 3 совхоз, йоккхий промышленни предпоятеш, гIалладошлаьа организацеш, учрежденеш а. Кхычахьара дараш санна ахавеш тел кига кхьхьегаш боахкарашта я. Цул соцIа шоай цIагIа, шоай дезалашца хилар пайдане а дикагIа а ма дий.

Сходе гулбеннача юртхоша бьича соцам тIа дар гIалгIай йоазанхочун - революционера Гойгов Iаддал - Хьаьнида сийна бера хьва из ваьхача Дошлакъай-Юрта мемориальни уж а оттадолда, цу йотарча 8 шера йолча школан цун цIи а туллийла, аьнна схода соцама из пункт а йиза кхоачашъьай.

ГIалгIай кхьча юрташка а санна тоаденнад Аьлте-Юртарчен Дошлакъий-Юртарчен бахархой вахар, лаьхъенай культура. Цу юрташка шорта ба лораш, агрономаш, инженераш, лакхерчен юкъерчен дешара заведенешка дешаш боагIараш. Шар деладергдац дIаяхачд замах юхедика зене гIулакхаш. Ниттa долча хьалаша йисар а еррига йохаергье вай сийрдача вахарга дугаш болча някъа духьале ю уж зуламе гIулакхаш хьалкхоабаш йола дерд.

С. ПАРОВ.

Доазол дехьа йохк

Еза - йокха механически прессаш еш Воронежски заводе дага а еза, хьайнй йокха габарит йолча кузовашта тайп-тайпарча конфигураце йолча оатхалашта-штамповка ю шиъ тайпара универсальни пресс. Тольяттерча Волжски автомобильни завода лаьрхIа я из. Цун низ эзар тонно - сил ба, лакхал 13 метр соагIа, хIаьта доазал — 335 тонн. Болата листах 12 оатхала минута штамповка ю цу машинага, хьалхагIа арахецаш хиннарашка уж 8 мара ца юлуш хиннача метте. Сов низ тIабахача йоларгйоалаш пресс лорабра гидравлически предохранитель оттаьй цунна.

ХIанз французски фирмашта 500 тонно - сил йола йиъ машина вIашагIйоллаш латт заводе. Укх шерре а кийча хургья уж прессаш. Заводо шиъ продукци кхухьийт социалистически мехкашка, Алжире, ОАР-е, Индие, Цейлоне Финляндие, Швеце, Итале, Иране, Турце.

Аллха укх пятилетке шовзткъа моделагIа йола 2000 пресс кийчъьй заводо. Нагалья санна хьалхагIа кIезига низ бола (250-тоннсила) машинаш арахецаш хинначе, хIанз хьаераш 4 эзар тонносила низ болаш йола прессаш-великанаш я.

Укх керда дIайолалуча пятилетке производство дукха соцIаэшашагIа йоаллаш 50 процент айе лерхI.

Иван КАВАЛКИН.

Грозненска «Индпошив» фабрика хIамаш тегараша лаьрхIа цехаш, город Грозне бахача наха чIоагIа сийдеш лоархIаеш я Дохшукаев Хьусена Муса керте латтача № 4 йолча мастерске хIамаш тегарий коллектив. Хьинаре къахьегарва, заказчикий бераькъаш хоеш тIадийхача товргзолаши мастерске болхлоша тегаш мехкарий дамтьаш цар сай. Метаь саг дIаводац цагара предложене кхайкхина тIа хIамаш тегараша бераша хиаш йоавуа ца деш.

Цхьа дезал санна бартбайна къахьегача мастерске коллективо цхьа бутт дIабахийтац хIамаш тегарен продукцена реализацин нийсачахьалкхеш план тIехкхоачаш ца еш. Пхе шера план хажал дукха хьалха кхоачаш а йи, хIанзлера кердача шера чотах тийгай 12.220 соагIача сома маьха хIамаш. КарагIдаьнначох кхоачаш а ца беш, хIамаш тегараша къаьстта дика кIехьийтад пятилетка тIехкхарча шера. Цхьа бутт гаргга ха я цар укх шера план кхоачашъьа. ХIанзлера шера планал соагIа лайта тайп-тайпара барзкъаш 8.300 сома маьха да.

Укх шера къахьегама овсарле массеххаза лаьхъенай. Керттерча дальгье керда бригадни метод производствошка лахкаеш... ла- ... Тегача ... дIабоаш мах лоабарах ... ...

Доахача къахьегама ... ка хьежжа, укх шера вIашагIа кхоаза фабрика цехашта юкъе хьалхара моттиг а йоаккхаш нарар-мара тела ЦIе байрахх эномжаьй мастерске коллектива. Укх толамаш доахача къаьстта дика къахьегарца белгалбаьннаб Зайлова Мария, Тумгоева Гушерхан, Iабриилa Евгение, Мусханова Зара, кхыбараш. Юкъера дара хIача хIара сменах нормаш 130—140 процент кхоачашъю цар.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

СУРТА ТIА: хIамаш тегача мастера Э. Мусханоавайна ладама луш е бераькъаш доаха Г. Тумгоева.

В. ПЛИЕВА сур.

ГОВРЕИ БАЬРЕИ ЦХЬОАГIО

Агилайски премьер - министр Хит — Вашингтоне вахав. Лондонера ше араваларе хьалхагIа цо хьаккхайкадаьд, ше хьош болча наькъо лерхIар ВIашагIкхийттача Штаташтара, цо аьхача, лейбористски правительство Iаьдала керте латтача хана мелдеша» «къаьстта гIулакхаш» юхаметтаоттаделга да аьнна.

Британски премьер чIоагIа везаьа тIаэца кийчбенна бар американски столице. Переговораш дIайолалале хьалхагIа КIайча цIенна хьалхашкарча къулбехьенгахьарча баь чIегилга тIа торжествени церемонии оттайкр. Юхалача 19 йоккхача топе залпегIа церемониальни маршаш Хитан Никсонан хьалхашка гIолла тIехбаьлар американски гераланарча низа бIуя дерригача тайпай еккалаш. 12 декабре цу баь чIегилга тIара гIеттар переговораш дIакхоачашъе столицера 80 километр гаьна лоамашка уллача городал арахъарча Кэмп-Дэвид яхача Никсона резиденце водаш вола американски президента английски премьер-министр тIаволл вертолет.

Цхьабакъда, дIетIахьежача цу селлара чIоагIа белгалаьюкха Хит Вашингтоне везара къайла кхьа магаздар ВIашагIкхийттача Штаташтарча «къаьсттача гIулакхашка» Англена зIомагIа йолча партнера лакъа кхоачадеш йола гуччахьара факт. Хита визит йоашкаш «Кристиан сайенс монитор» газета Iоттер а еш теркал ца деш Iехлар. «Англе» шиа влиянн хIанз хьалхагIа хиннар мара ца хилар». Англей США-и —«къаьстта гIулакхаш» дукха хьалхагIа дехл говрел баьрел цхьоагIоние нийсдош да. Баьрн бакъдар аьлча,

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

ВIашагIкхийтта Штатош я. Цу «Кристиан сайенс монитора» белгалдоаккхачох, «Дунен халкъашта юкъерча лоархIамегIарча проблемаех лаьца Вашингтоно тIалийна решенеш Лондона цкъа санна дукхаза а аьаха постфактумагара мара хайнадац».

Цу йоллача хIамаша английски доал деча гIозарашта йохам ца бе йиш яц, Хоалет лаь дац Вашингтоне вахале хьалхагIа Хита ше цхьан американски журнала енкача интервью тIа фунегIа дале а Англи хьалхарча классе юкъера держава» хилар белгалдаккхийза даргдоаш лерхIар.

Бакъдар аьлча, простиже деша керттера хиннадай Никсонацарча Хита переговорашка. КIайча цIегIа хиина къамаьл эгара хьалха Европера Англей США-и политика цхьене вIаштIехьъехарах дар. Хоаш ма дарра, НАТО Совета Брюссельски сессе Англе чIоагIа новкъостал дир американски делегацена кхерамален дешаех йола еррига Европа юкъара соцецаки гулъяра новкъарле еш Малхбузерча Европе хьалеш дола герз сихдеши йола решенеш шиъ партнераша кхойоахкара.

Цунна ихьеца, тIема гIулакхашка дIаухийтача дукхача ракъьаш вIаштайнхьа Англи хIанз Вашингтон раьза хилийта тIерт НАТО тIема гIулакхашта юкъе цо ше лоаца дакъа соцаш я дал цхьан метте лоаттадара.

Цо из дой, йоах Лондоно, ше кийча я США керттера тIема гIонча хилара кхы а чIоагIагIа округагIъаьв. Цунна дувзаденна английски кепайоазоно кIиръяь пропаганда ю Аьс керда тIема блок вIашагIйоллара тIаерзаваца Лондона «инициативанех» английски гераштара низаш Суэцгара Малхбоалехьа «сатташ хьанйтара» стратегенен.

Теза йистошкахь чIоагIа новкъадьина ба протекционистски уйлаш Вашингтоне чIоагIагIа айхилар. Американски конгрессе хIанз ювцаш латт английски экспорта традиционни предметаш лоархIаш йолча, США дIачуккухьача текстилан кога гIирсан кхоташ а лакха пошлинаш а уттаеш йола Милса законопроект. Из закон тIаэцар английски промышленноста дикка доккха экономически зе тела ца Iеш, Лондоне юха духьале ерга кхоачадергдар гIулакх, хIаьта цунна американо - английски гIулакхаш цIаьха тоьла а дергдар.

Вашингтоне Хита яьча переговорий мах беш, американски кепайоазою белгалдоаккх, США-шера Англе «къаьстта гIулакхаш» дIагIатхьалаш цар тIера хезийтадале а, шиъ проблемаш аьттуй болча тайпара къоастаеш зIамагIа волча партнера къа вIаштIехьадаьа ца хилар.

КАМБОДЖЕРЧА ЭСКАЛАЦЕ КЕРДА ЛАГIА

Шоай марионеткай новкъосталла Камбоджа суверенитет кхы тIа а Iохьекхаеш ба американски агрессораш. Дунен халкъаьюта юкъера общественность чIоагIа эгIаз а юлеш 15 декабре хьахезар гIаьрихой - даьа американцашкара хьахараийна сайгонски бIу Камбодже тIом бодабеннача хана дена цу мехка эттара кIоартагIа чубаха хилар.

3.000 салтечох латта сайгонски фегарча десантни бIуи къьстта, отряд вертолеташца Пномпенера къилбаседа - малхбоалехьа 80 километр уллача город Компонгтяме йоссийй. Сайгонски командоване деча доккхалах, дукха а доккхагIа долча шиъй авангард мара йоацача цу отряде кьалхашка декхар оттадаьлар Камбоджа патриотически низашта атака е а столице долхача лоархIамеча тIо-наькъашта тIахьожам оттабе а.

Суверени йолча пачхахьалкхен шиъ мукъагIарча территорена сайгонски марионеткаш хьь ца хеташ тIаккхувдар — из ВIашагIкхийттача Штаташа Камбоджава духьала йоаржаьча шеррача агрессе эпизодех цаI мара яц. ХIанз Вашингтоно цу мехка гIулакхаш тIа кердача этапе шаман уттаргIа зIамагIа волча партнер ... тIерра американски правительство конгрессера хIанзе, хьалхагIа хила дукха миллионаш долларашт доацаш, 255 миллион доллар кхы тIа а дийхад Камбоджава тIема» новкъостал» дара. Сенатора Фульбрайта нийса белгал ма дарра, селлара дукха яхя Пентагона далар «Цу мехка территоре тIара тIом кхы а дукхагIа шербара нийсса хургдар, хIаьта цо Къулба - Малхбоален Азера гIулакхаш машара наькъаца къоастадара перспективаш юкъегIа ца яла йиш яц».

Шоай мехка чухьара общественность эгIазьлахар терпал а ца деш США доал деча гIозараша реальность лараIа тиган. Камбоджа балаь герла низаца шиъ довла хIалъоттаде гIерташ леладеча тIема ала ерригача Индокитайски гIулакхаш тIера юхадовла тиган. ахгIайрен тIа дIабоаржабаро, американски воешаша ДРВ-ана духьала леладеча кердача кхерамеча провокаций дьаххьоях, «Никсонара инициатива» оалаш йолчох американски деятелаша дукха даьсса забараш дунен общественни мнени Iехаяр духьа хиларгIе вIаштIехьдаьлалац цара агрессивни акциш къайладаьара тIадерзадаьа хилар.

Цхьабакъда, агрессораша мел хIиддаш лелайой а царга кагьадургьац Вьетнама, Камбоджа, Лаоса халкъий духьале. Цунна дола къовгга теш — Америка ВIашагIкхийттача Штаташа дIалийнача Къулбехьен Вьетнама районашка антиамерикански выступленеш чIоагIъялар. ДIахахача кIирагIа дукххача наха демонстрацеш хиннай Сайгоне а кхыча городашка а. Лозунгаш бе цар: «Американцаш, цIа бовла!», «Янки, цIавоалаш хIамашки!».

Г. ШИШКИН. (ТАСС)

Вьетнам, Камбоджа, Лаос... Индокитаи йоелаш йола моттигаш. Американски империалисташа цар оттабьарашан йорбоанчо тIема аьано бален Iазапи тIапоитаду Къулбе-малхбоален Азе калкъашта. Патриоташта теза хIатра топ, нийха снаряд, цунна нийсса Iодахийта цIий, юкъагIдекиита ваьор доашуа а хаво, цу мехкий халкъий доалъааво лоархIа дергдоацаш хумаш тIахьача, Америка тIема-промышленни доааре дарий банкашкон сейфашкан дуж. США-рча магнатий бе йоал ца мутIахье кечай хилараш тарра Пентагона декар — ахгIайрен тIаре тIема кIур ца бахийтара бIарг тIаьоаттабар. Бакьда, марионеткайн оканан деьарча цар дайн когаш кIалара лаьтте доагаш да. ПаргIатон патриотически низаша дукхача районашка тоаме чакхйоах тIема операцеш. Цудухьа вдамий кила йиш йоаца кьизаш лелаю США-на мутIахьчар режимий бIуво план бегача патриотица.

АП—ТАСС сурт.

ПОРП VII-гIа ПЛЕНУМ

ВАРШАВА, 21 декабрь. (ТАСС). Укх тайпара хоам хьаькхайкабьеб ПАП агентства:

«1970 шера Польски вIашагIкхийттача болхлой парте Центральни Комитета воркIлагIа пленум хилар.

Пленумо мехка эттача хьалдиалит а яь, эзаьза ярйоаца решенеш тIаийцай.

Хила цамогаш хилар бахьан долаш Владислав Гомулкас ЦК хьалхарча секретарен Политбюро членен болх бе ца тигар хьатIаийцад пленумо ПОРП ЦК хьалхарча секретарелла хьожаваь пленумо Эдвард Герек.

Пленумо сихагIа ведаар лоаш лоаца баьккхар Владислав Гомулкана.

ЦК Политбюрои секретараллеи членийи декхарех мукъабовлийта лаьрхIад пленумо: Болеслав Яшук, Зенон Клишко, Рышард Стшелецкий, хIаьта митта ЦК Политбюро члена декхарех Мариан Спыхальский а.

Пленумо хержаб:

ЦК Политбюро составе Эдвард Бабюх, Петр Ярошевич, Мечислав Мочар, Стефан Ольшовский, Ян Шидлак;

ЦК Политбюро членалла кандидаталла Войцех Ярузельский, Генрик Ябловьский, Юзеф Кемпа.

Пленумо ЦК секретариата состава юкъе хержаб Эдвард Бабюх, Казимеж Барциковский, Станислав Кочелек.

Пленумо Политбюро декхарийла яьй укх тIеххьарча хана хиьхаш хувшар бахьан долаш дукхагIа холуш зе кхийттача, лоха алапеш дарийн дукха дезал барайн материальни хьал тоадара тIадерзадьча гIулакхашка укх гергарча деношка хьажа.

ПРОЛЕТАРСКИ ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМА ПРИНЦИПАШТА ТЕШАМЕ ХИЛАР

ХАНОЙ, 18 декабрь. (ТАСС). ЧIоагIагIа деган гIоадоахаш тIаийцар ДРВ вьетнамски проблема лаьца Советски Союза правительства яь заявлени.

Демократически Вьетнама центральни газеташа хьалхарча оагIош тIа хепаток заявлене бIарчча текст, Вьетнама къахьегамхой Парте ЦК-ан ДРВ правительствaн дах кхийкарал Советски Союза правительства ма дарра хьаллоацаш хилар белгал а доаккхаш.

Советски корреспондентацца беседа еча хана Вьетнама къахьегамхой ПартеЦК членалла кандидата, «Нян зан» яхача газета керттерча редактора Хоанг Тунга аьлар: «Оаха чIоагIагIа дика лоархI США-с Къилбаседехьарча Вьетнама духьала леладеча агрессивни тIема гIулакхашцеи ДРВ-ена духьала хIалакьеш бола сихалара тIом шербергба яхаш Никсона администраце тIатувсача кхерамашцеи дувзаденна Вьетнама къахьегамхой Парте ЦК-аси ДРВ правительстваи 10 декабре дай-мехкахошкеи мехкарча бIухошкеи баь тIахьехам Советски правительства ма барра хьаллоацаш хиларах яь заявлени».

США империалисташа вьетнамски халкъа кхерам тIатувсача хана, белгалдаьккхар Хоанг Тунга, принципашта тешаме йолча Советски Союзо пролетарски интернационализма цIаьхха а, хьалхагIа санна, хьаккхайкадаьд вьетнамски халкъо наьсхой къоасам ше хьаллоацаш хилар.

КЪУШТА ШОАЙ У ХИЛАР

Дукхача капиталистически мехкашта качара баргбоаца бала хулаш латт исторически культуркин памятникаш лелхъадарах. Цхьайолча хана пачхахьалкхений вIаштIехьдалац, керттерча дакъе финансови халонаш бахьан долаш, археологически, художественни, кхыйола ценностеш хьагульелгеп дIаекха йоадаелгеп Iалашде. Цунах пайда ма шедеврат вечхьлечеи дукха мах а боахаш хьал — дарашка, керттерча дакъе американскичарта, уж дIаюахкачев ваха.

Юртарча хиназа чура къьнара памятникаш лочкъадеш воллача ханна лаьпа шиа къу кхы из тайпа хIама дергдоацача ваккха лаьрхIар Буниналь яхача бразильски керта бахача наха. Лочкъаь, сага дергIала лакха скульптураш бадаж тIа яххаь майдаана гоннахьа гобахийтар къушка, хIаьта цу хаза тIехьара тIабетташ саьрг а болаш «леджаш» хиннаб уж, кхайка а теш: «Ма ас къоалIь».

ТIаккха къушта мах теларашта фу де деза

ДЕРРИГДУНЕН МАШАРА СОВЕТА ЗАЯВЛЕНИ

ХЕЛЬСИНКИ, 18 декабрь. (ТАСС). Дерригдунен машара совето машар безаш дола дерригга халкъаш тIахьех Вьетнама, Лаоса, Камбоджа халкъаша лоаттабу нийсхон къовсам хьаллоацаш шоаш леладу гIулакхаш чIоагIдара, йоах Къулбехьен Вьетнам мукъадаккхара Къаман фронт хьаь 20 декабре итт шу дизарца дувзаденна тахан укхаза кепатеза араяьккхача Дерригдунен машара совета заявлене тIа.

Дерригдунен машара совето хьаллоац, йоах заявлене тIа, Вьетнамах, Лаосах, Камбоджах лаьца ноябрь бутт боаш Стокгольме хиннача машар безача низай Дерригдунен конференце тIаийна, дерригача дунен халкъашка даь кхайкарал, шиъ аргIанна тIахьех американски правительства шиъ зуль лелаю политика бехке ярн Индокитаера агрессивни тIом цунга сов чекхбоцабайтарн духьа дунен дерригача мехкашка шерреи низ болеи массови акциш чакхъяхара.

ХАОТТАМ

Талеи республике гIоллеи Грозне моржаш а йолаш, юкъ-юкъе лаьгIо йоачия а йолаш, цхьайцайолча моттигашка дохе а доалаш, ше а билла, хьаьда лостам боашш, гIийло, гIаьххьаче боарамга кхоачаш мух а хьекхаш ха хила а фегара температура республике гIолла 2 градус шелалгара 3 градус йIовхалга кхоачаш Грозне 1—3 градус йIовхал йолаш хила а тарлу. ДIахорча шин дени шин буех моржаш а йолаш юкъ-юкъе еила а ейхаш, лоадама йоачия а йоацаш, цхьайцайолча моттигашка дохк а доаллаш, къулба - малхбоалехьара гIийло, гIаьккьача боарамга кхоачаш мух а хьекхаш ха хила а фегара температура бийсашка 2—7 градус шелал йолаш деношка 2 градус шелалгара 3 градус йIовхалга кхоачаш хила а тарлу.

Метеостанци.

Редактора зам. А. А. МЯКИЕВ.

«ДОШО САЙ»

Укх деношка доза соагIат дир гIишлостхошта Грозне бахача наха. Кхо ма да В. И. Ленина уламегIа тунне. IотIаоттаделаьа «Дошо сай» аха цIи йоаа кафе болх беш йола.

Кафе дIачувьача бIарча шиъ дIалоаш дошо бессарча саь сурт доала. IажагIен баьшарен шин бесаш белгалье мегаргйоаш я кафе чура че. ПаргIата я хIама дуача зале. ГIулакх деш къона, бакъдар шоай болх бовзаш официантка а. Укхаза мара кхычахь ца кийчду вайнаха даар: дулхи-хьалтIамаш, чIаьпилгаш, дуеи кийчдеш ба № 6 йолча Грозненски профессионально-технически училища выпускникаш яь Хадзаевай Расевай.

Цкъа хIама дуаш 60 саг Iоаш йолча кафе латта мебель Польски Халкъа республике кийчъь дикагIа лоархIачарех я.

Болх дIаболабаь дукха ха ц, хIанзале а кхычарал дукхагIа укхаза хIама дуа уха посетителаш гучабаьнна, — йоах кафе производственни отдела заведующи йолча Саракаева Тамарс.

З. ДОШУХАНОВА.

МУКЪАЧА ДИЙНАХЬ

КIиранденахь В. И. Ленина цIерагIча культура Двореца зале хIайихьар массала болх беш йолча «Атеист» яхача клуба шоай аргIанара занятий. Занятий дIайолаелар «Космос хараерзачара советски Iилман толамаш» яхача лекцеца. Из йийшар вар «Знание» общества лектор О. К. Вильшина. Зале вIашагIкхийттача дукхачи нагархоштa, пенсионераша мел тийннача латтарашта ше лекторa лекци чакхъяьа.

Цул тIехьагIа «Атеист» яхача агиттеатра спектакль хилар. Зрителий безам тIовлаши сакъердамех чакхдаьлар заняте из дикха а. Занятий чакхъялар духовой оркестра концертаца.

Цу тайпара занятеш каст-касте вIашагIьехк культура Дворце.

М. РАШИДОВ.

ЛадувгIа, хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ:
22 декабрь

18.00 — Передачай программа. 18.05 — Телевизиони кердадараш (гIалгIай, эрсий меттала). 18.30 — Миллионий ленински университет. ГОЭЛРО 50 шу дизарга. Мехка электрификаци яра Ленински план КПСС-о кхоачашъярах. СССР-а энергетикаи электрификацеи министра Непорожне къамаьл. 19.00 — «Учкун» яха телевизиони фильм. 19.30 — Нохч-ГIалгIай радиои, телевидени инструментальни ансамбля концерт. 20.00 — Шоана, бераш. 20.10 — Дунен ходкъашта юкъера обозрени. 20.20 — Передачай программа. 20.25 — «Крах» яха художественни фильм 2 серя.

РАДИО:
22 декабрь

5.30 — Лаьттара ... (эрсий меттала). 6.00 — Ашараш. 6.50 — Реклама, хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 8.25 — Ножай-юрта района художественни самодеятельносте доалабхой концерт (нохчий меттала). 16.05 — «Коммунисти, производство» яха корреспонденци (гIалгIай меттала). 16.20 — «ХIанзарча этапера КПСС-а экономически политика» яха беседа (нохчий меттала). 16.35 — Кердача книжкех йола литературни беседаш (гIалгIай меттала). 16.55 — Ашараш. 17.00 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.15 — «Вай индустриальни нохк» (эрсий меттала). 17.30 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 17.45 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.00 — «Часовой хоттагI» яха корреспонденци (нохчий меттала). 18.10 — «Юртара вахар» (гIалгIай меттала).

ТЕЛЕВИДЕНИ:
23 декабрь

18.0 0 — Передачай программа. 18.05 — Дешархошта фильм. 18.35 — Телевизиони кердадараш (нохчий, эрсий меттала). 19.00 — Хоамаш, реклама. 19.05 — Киножурнал. 19.15 — Сатирически объектив. 19.40 — Шоана, бераш. 20.00 — Передачай программа. 20.05 — Гюго. «Мария Тюдор». Лермонтов цIерагIча театра спектакль.

23 декабрь

6.30 — Юртбоахама знаней школа (гIалгIай меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Реклама, хоамаш. 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор. 7.28 — «Ленинан некъ» газета обзор. 8.25 — Ашараш. 8.45 — «Къоне гIехье» (гIалгIай меттала). 16.05 — Юрта сайре тIаешай (гIалгIай меттала). 16.20 — «Атеистически кхетамца бераш кхедар» яха беседа (эрсий меттала). 16.35 — «Парте XXIV-ча съезда новкъаволаш. Яхьи, из кхоачашъяри (нохчий меттала). 16.50 — Ашараш. 17.00 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 17.15 — Ленина парте мутIарера вар (гIалгIа меттала). 17.30 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 17.45 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.00 — Шуъ хаттарашта жоп ду оаха (эрсий меттала). 18.09 — «Хьона Давле, салтечун дог да. Катерхошта йола передача. (эрсий меттала).

РЕДАКЦИ АДРЕС: г. Грозний. Ленина улица, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-96; редактора зам. — 3-30-11; белгалхоама секретара — 3-34-38; партийни кхарен культурни промышленностен отделай — 3-42-50; юрта боахама отдела — [illegible] письмод отделеи бухгалтери — 2-60-71.

«Грозненский рабочий» издательство типографи. Революции проспект 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора—3-30-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни культуры промышленности — 3-42-50; отдела сельского хозяйства — 3-42-48; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.